

Digitális Rendszerek és Számítógép Architektúrák

2. előadás: Számrendszerök,
Nem-numerikus információ ábrázolása

Előadó: Dr. Vörösházi Zsolt
voroshazi.zsolt@mik.uni-pannon.hu

Jegyzetek, segédanyagok:

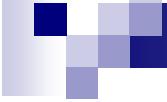
- Könyvfejezetek:

- <http://www.virt.uni-pannon.hu> → Oktatás → Tantárgyak → Digitális Rendszerek és Számítógép Architektúrák (nappali)
(chapter02.pdf)

- Fóliák, óravázlatok .ppt (.pdf)
- Feltöltésük folyamatosan

Információ ábrázolás:

- A) Számrendszerök (numerikus információ):
 - I.) Egész típusú:
 - előjel nélküli,
 - előjeles:
 - 1-es komplement,
 - 2-es komplement számrendszer.
 - II.) Fixpontos,
 - III.) Lebegőpontos (IBM-32, DEC-32, IEEE-32),
 - Excess kód (exponens kódolására)
- B) Nem-numerikus információ kódolása
- C) Hiba-detektálás, és javítás (Hamming kód)
 - SEC-DED

A) Számrendszerök

Endianitás (endianness)

- A számítástechnikában, az **endianitás** („bit/byte-sorrend” a jó fordítása) az a tulajdonság, ami bizonyos adatok - többnyire kisebb adategységek egymást követő sorozata - tárolási és/vagy továbbítási sorrendjéről ad leírást (pl. két protokoll, vagy busz kommunikációja). Ez a tulajdonság döntő fontosságú az integer értékeknek a számítógép memóriájában bit/byte-onként való tárolása (egy memória címhez relatívan), továbbítása esetében
- Byte sorrend megkötés:
 - Big-Endian formátum
 - Little-Endian formátum

📖 Háttér: Az eredeti angol kifejezés az *endianness* egy utalás arra a háborúra, amely a két szembenálló csoport között zajlik, akik közül az egyik szerint a lágytojás nagyobb/vastagabb végét (big-endian), míg a másik csoport szerint a lágytojás kisebb végét (little-endian) kell feltörni. Erről Swift ír a *Gulliver Kalandoz Utazásai* című könyvében ☺

„Kicsi a végén” - Little-endian (LE)

- A 32-bites „3A 4B 1C 2D” értéket a következő módon **4×1byte**-os tárolási egységekben tárolják:
- 0x100 0x101 0x102 0x103...”2D 1C 4B 3A”...
Így, a kevésbé jellemző ("legkisebb") byte (az angol Least Significant Byte rövidítéséből *LSB* néven ismert) az első, és ez az 2D, tehát a *kis vég kerül előre, legkisebb címen van tárolva (0x100)*:

0x103	0x102	0x101	0x100	[31:0]
3A	4B	1C	2D	
MSB	←		LSB	

- **Hagyományos, általánosan** használt formátum: ha nem kötik ki külön, ezt feltételezzük! (pl. Intel, AMD, illetve ARM processzorok stb.)

„Nagy a végén” - Big-endian (BE)

- Ekkor a 32-bites értéket „3A 4B 1C 2D”, a 0x100 címtől kezdve tároljuk a memóriában, **4×1 byte-os** tárolási egységeket feltételezve:
- 1 byte-onként növekvő címekkel rendelkezik

0x103	0x102	0x101	0x100	[0:31]
2D	1C	4B	3A	
LSB			MSB	

- Ebben az esetben, a „legjellemzőbb” byte - erre általában az ismert angolkifejezést „Most Significant Byte” használják a számítástechnikában (rövidítve *MSB*, ami itt a „3A”) - a memóriában az *legalacsonyabb címen van tárolva (0x100)*, míg a következő "jellemző byte" (4B) a következő, egyel nagyobb címen van tárolva, és így tovább.
- *Bit/byte-reversed format!*
- Pl: Tipikusan beágyazott rendszerek processzorai, pl. MCU – mikrovezérlők, programozható FPGA-k (MicroBlaze, PowerPC), stb.⁷

I.) Egész típusú számrendszer:

- Bináris számrendszer: "1" / "0" (I / H, T / F)
- N biten → 2^N lehetséges érték reprezentálható!
- Összehasonlító táblázat:

Table 2.1. Number of Representable Values.

<i>Number of Bits</i>	<i>Number of Representable Values</i>	<i>Machines. Uses</i>
4	16	4004, control
8	256	8080, 6800, control, communication
16	65.536	PDP11, 8086, 32020
32	4.29×10^9	IBM 370, 68020, VAX11/780
48	1.41×10^{14}	Unisys
64	1.84×10^{19}	Cray, IEEE (dp)

a.) előjel nélküli egész:

- Unsigned integer: $V_{\text{UNSIGNED INTEGER}} = \sum_{i=0}^{N-1} b_i \times 2^i$

- ahol b_i az i -edik pozícióban lévő '0' vagy '1'
- Reprezentálható értékek határa: 0-tól $2^N - 1$ -ig
- Helyiértékes rendszer
- Negatív számok ábrázolása nem lehetséges!

- **Pl: (Legyen N:=6, LE, unsigned int)**

$$101101_2 \Rightarrow 1 \times 2^5 + 0 \times 2^4 + 1 \times 2^3 + 1 \times 2^2 + 0 \times 2^1 + 1 \times 2^0 \\ = 45_{10}$$

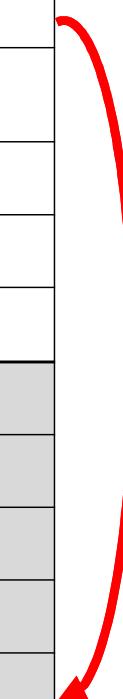
b.) 1's komplementens rendszer:

- V értékű, N bites rendszer: $2^N - 1 - V$.
- „0” lesz ott ahol „1”-es volt, „1”-es lesz ott ahol „0” volt (mivel egy szám negatív alakját, bitjeinek kiegészítésével kapjuk meg).
- csupán minden bitjét negálni, (gyors műveletet)
- Értékhatár: $2^{(N-1)} - 1$ től – $(2^{(N-1)} - 1)$ ig terjed,
- Nem helyiértékes rendszer,
 - kétféleképpen is lehet ábrázolni a zérust!! (-0 / +0 ellenőrzés szükséges)
 - *end-around carry*: amelyben a részeredményhez kell hozzáadni a végrehajtás eredményét

1's komplement

- PI: N:=6, LE,
 $V(1's) = 10\ 1101_2 = ?$

V érték	V(Unsigned int)	V(1's comp)
01 1111	31	31
01 1110	30	30
...
010 010	18	18
...
00 0010	2	2
00 0001	1	1
00 0000	0	0
11 1111	63	-0
11 1110	62	-1
11 1101	61	-2
...
10 1101	45	-18
...
100001	33	-30
100000	32	-31

Példa:

Example 2.3: One's complement arithmetic: Consider a 6-bit one's complement system. Represent 15, -15, 13, and -13 in this system. Then perform the following additions: $15 + 13$, $15 + (-13)$, $13 + (-13)$, and $13 + (-15)$.

The numbers are derived in a simple fashion:

Decimal Value	One's Complement	Comment
15	001111	Positive numbers same as two's complement.
-15	110000	Complement bits to negate.
13	001101	Positive numbers same as two's complement.
-13	110010	Complement bits to negate.

Now for the additions:

$$\begin{array}{r} 15 \\ + 13 \\ \hline 28 \end{array} \quad \begin{array}{r} 001111 \\ + 001101 \\ \hline 0011100 \end{array}$$

This proceeds just like the two's complement version.
No carry out: number is correct, and the result is as we expect.

$$\begin{array}{r} 15 \\ + -13 \\ \hline 2 \end{array} \quad \begin{array}{r} 001111 \\ + 110010 \\ \hline \boxed{1}000001 \\ + 000001 \\ \hline 000010 \end{array}$$

The addition is done in the normal fashion, but the result of one is incorrect; however, the presence of a carry says we should add that as a 1 in the LSB which gives the expected result.

This time we will add a positive number to its negative (which is just complement) and end up with all ones — a valid zero.

Here the positive number is smaller than the negative number, so result is negative; no carry — the value is correct.

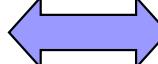
end-around: cirkuláris carry, **körkörös átvitel**
(átvitel az MSB-ről LSB-re)

$$\begin{array}{r} 13 \\ + -13 \\ \hline 0 \end{array} \quad \begin{array}{r} 001101 \\ + 110010 \\ \hline 111111 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 13 \\ + -15 \\ \hline -2 \end{array} \quad \begin{array}{r} 001101 \\ + 110000 \\ \hline 0111101 \end{array}$$

c.) előjeles (2's komplement) rendszer:

- 2's comp: $V_{2'S\text{ COMPLEMENT}} = -b_{N-1} \times 2^{N-1} + \sum_{i=0}^{N-2} b_i \times 2^i$
- reprezentálható értékek határa: $-(2^{N-1})$ től $2^{N-1}-1$ ig
- Ha MSB='1', negatív szám, Fólia: 2.2 táblázat
- **Pi. (Legyen N:=6, LE, signed int – 2's complement)**
- $V(2's) = 101101_2 \Rightarrow -1 \times 2^5 + 0 \times 2^4 + 1 \times 2^3 + 1 \times 2^2 + 0 \times 2^1 + 1 \times 2^0 = -19_{10}$
- P
* azt jelöli, amikor az adott helyiértéken '1'-et kell kivonni még az X_i értékéből (borrow from X_i)

X 1000000	64 - 19 $\frac{-}{45}$	vagy 	010011 101100 $+ 1$ \hline 101101 -19 V(2's)
			1's kompl. $+1$

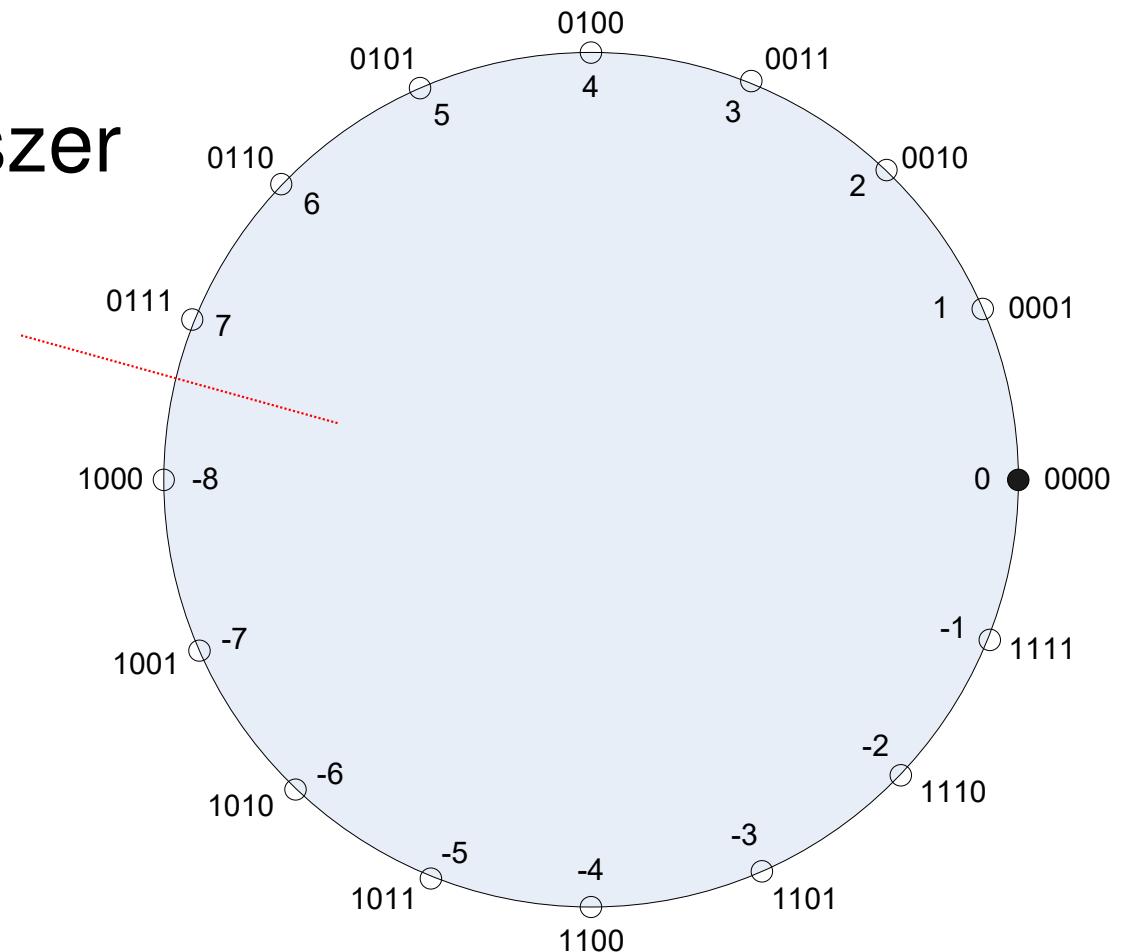
2.2 táblázat:

Table 22. 8-Bit Two's Complement Representations.

<i>Bit Pattern</i>	<i>Value</i>	<i>Note</i>
01111111	127	Largest representable value.
01111110	126	
01111101	125	
...	...	
...	...	
00000010	2	Note that leading zero indicates positive number.
00000001	1	
00000000	0	Unique representation of zero .
11111111	-1	Minus one is always all ones.
11111110	-2	Note that leading one indicates
11111101	-3	negative number.
...	...	
...	...	
10000010	-126	
10000001	-127	
10000000	-128	Smallest (most negative) representable value.

Pl: Körkörös számláló (circular nature):

- 4 bites 2's komplementens rendszer
- Overflow:
 $0111 \rightarrow 1000$
- Underflow:
 $1000 \rightarrow 0111$

II.) Fixpontos számrendszer

- Műveletek:
 - +, - : ugyanaz, mint az egész szám rdsz. esetén
 - *, / : meg kell vizsgálni, hogy a tizedespont helyén maradt-e

$$V_{\text{FIXED POINT}} = -b_{N-1} \times 2^{N-p-1} + \sum_{i=0}^{N-2} b_i \times 2^{i-p}$$

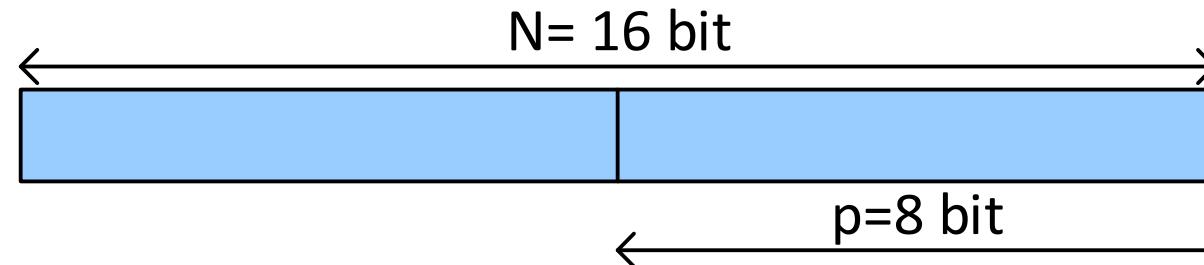
- p: radix (tizedes) pont helye, tizedes jegyek száma
- *differencia*, $\Delta r = 2^{-p}$ (számrendszer finomsága)
 - Ha $p=0 \rightarrow \Delta r=1$, egész rendszer, különben fixpontos
- Alkalmazás: fixpontos műveletvégző egységek
 - pl. jelfeldolgozás (Ti: DSP – [Texas Instruments](#)),

Példa: fixpontos rendszer

- Legyen egy **N:=16 bites, LE, 2's comp.** fixpontos rdsz. ahol **p:=8**.

Kérdés: $V(\text{smallest/largest absolute})=?$, $V(\text{smallest/largest negative})=?$, $V(\text{zero})$, $\Delta r = ?$ (*ahol lehet, dec. értékben/hatványalakban is megadva!*)

- Megoldás:

- Differencia $\Delta r = \frac{2^{-8}}{1} = 0,390625 \cdot 10^{-2}$
- $V(\text{zero}) = 00000000.00000000 = 0.0$
- $V(\text{smallest absolute}) = 00000000.00000001 = \frac{2^{-8}}{1} = 0,390625 \cdot 10^{-2}$
- $V(\text{largest absolute}) = 01111111.11111111 \approx \frac{128}{1} = 128 - \Delta r$
- $V(\text{smallest/"most" negative}) = 10000000.00000000 = \frac{-2^7}{1} = -128$
- $V(\text{largest/"least" negative}) = 11111111.11111111 = \frac{-2^{-8}}{1} = -0,390625 \cdot 10^{-2}$

III. Lebegőpontos rendszer: Exponens - Excess-kód?

- **Lebegőpontos** számok *kitevőjét* (*exponens-ét*) tárolják / kódolják ezzel a módszerrel. Cél: a kitevő NE legyen negatív, ezért eltolással oldják meg.
 - S: a reprezentálni kívánt érték (kódolt eredmény), amit tárolunk
 - V: a szám (exponens) valódi értéke, E: az excess (offset/eltolás)
 - $S = V + E$.
- Két számot összeadunk, akkor a következő történik:
$$S_1 + S_2 = (V_1 + E) + (V_2 + E) = (V_1 + V_2) + 2 \times E$$
- pontos eredmény: $[(V_1 + V_2) + E]$ (ki kell vonnunk E-t!)
- Fólia: 2.4, 2.5, 2.6-os példák

Példa 2.4:

Example 2.4: Number representation in excess codes: What is the representation of $+37_{10}$ in an 8-bit excess 128 code? What is the representation of -23_{10} in an 8-bit excess 128 code? What is the sum of the two numbers, in the 8-bit excess 128 code?

An 8-bit unsigned number can represent values between 0 and 255. The excess representation can then represent values from -128 to +127.

+ 128	10000000	This is the excess.
+ 37	<u>00100101</u>	The value to be represented.
165	10100101	The representation of 37_{10} in excess 128 code.
+ 128	10000000	This is the excess.
- 23	<u>00010111</u>	The value to be represented.
105	01101001	The representation of -23_{10} in excess 128 code.
- 165	10100101	This is $+37$ in excess 128.
+ 105	<u>+ 01101001</u>	This is -23 in excess 128.
270	1 00001110	Note the carry out in this operation. 270 is too big to represent in 8 bits; to correct for the $2 \times E$ that is in this sum, subtract 128.
- 128	<u>- 10000000</u>	In binary, is this add or subtract?
142	10001110	This is the representation of 14, the correct result in excess 128.

Táblázat

2.3: BCD

Table 2.3. Binary Coded Decimal
(BCD) Representations.

<i>Bit Pattern</i>	<i>Value</i>
0000	0
0001	1
0010	2
0011	3
0100	4
0101	5
0110	6
0111	7
1000	8
1001	9
1010	Not valid
1011	Not valid
1100	Not valid
1101	Not valid
1110	Not valid
1111	Not valid

Példa 2.5:

Example 2.5: BCD excess 3 system: Consider a system that works with 3-digit decimal numbers, and it stores the digits in excess 3 format. What is the representation of 573? What is the representation of 142? Add the two numbers, and give the correct result in excess 3 format.

The numbers are handled on a digit-by-digit basis, with the excess being included with each digit:

Decimal	Binary	
+ 3 3 3	0011 0011 0011	This is the excess.
5 7 3	0101 0111 0011	And the number to be represented.
8 10 6	1000 1010 0110	The excess 3 representation.
+ 3 3 3	0011 0011 0011	This is the excess.
1 4 2	0001 0100 0010	This is the number to be represented.
4 7 5	0100 0111 0101	The excess 3 representation.
573	1000 1010 0110	Do the addition in decimal and in
+ 142	0100 0111 0101	binary. Correct as needed to make output correct.
715	1100 10001 1011	

MSD: Most significant digit

LSD: Least significant digit

(-3+1) (+3) (-3)

$$\begin{array}{r} -0010 + 0011 - 0011 \\ \hline 1010 \quad 0100 \quad 1000 \\ 10 \quad 4 \quad 8 \end{array}$$

Which is the correct excess 3 representation for 715_{10} .

Lebegőpontos rendszer (FPN):

- 7 különböző tényező: *a számrendszer alapja, előjele és nagysága, a mantissa alapja, előjele és hosszúsága, ill. a kitevő alapja.*
- matematikai jelölés:

$$(\text{előjel}) \text{ Mantissa} \times \text{Alap}^{\text{Kitevő}}$$

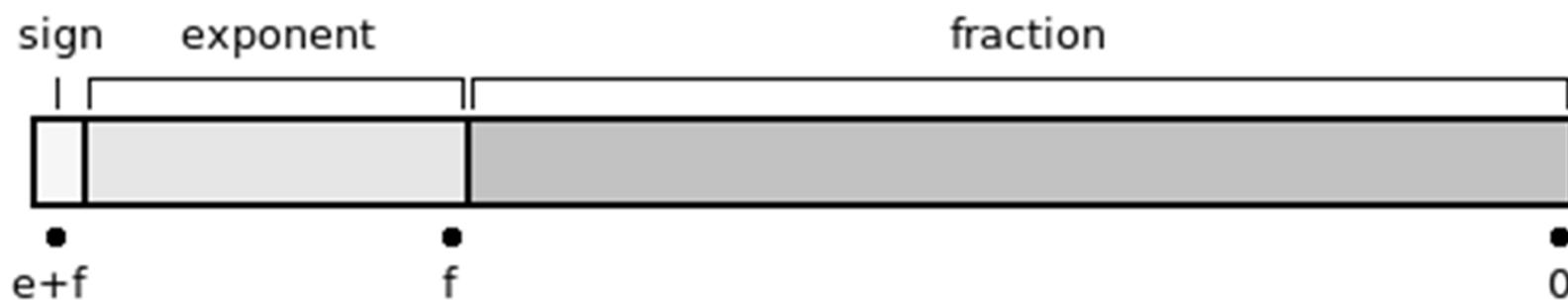
- Fixpontosnál nagyságrendekkel kisebb vagy nagyobb számok ábrázolására is mód van:

- Pl: Avogadro-szám: $6.022 \cdot 10^{23}$
- Pl: proton tömege $1.673 \cdot 10^{-24}$ g

- Normalizált rendszerek: pl. DEC-32, IEEE-32, IBM-32
 - **32-bites, vagy egyszeres pontosságú – float (C)**
 - 64-bites, vagy dupla pontosságú – double (C) – nem tárgyaljuk

IEEE 754-1985

- Szabvány a bináris lebegőpontos számok tárolására, amely tartalmazza még:
 - negatív zérust: $-0 = 111\dots1$ (két zérus: $+0$ is)
 - Normalizálatlan (denormal) számok
 - NaN: nem szám (pl. $\frac{\pm 0}{\pm 0} = \text{NaN}$; vagy $\pm 0 \times \pm \infty = \text{NaN}$)
 - $\pm \infty$

Sign-magnitude format („előjel-hossz” formátum): az előjel külön biten kerül tárolásra (MSB), exponens kódolt (Excess-el „eltolt”), majd a törtrész következik végül. Fontos a sorrendük!

IEEE-754 szabvány

- Lebegőpontos szám tárolási formátumai:
 - 16-bites, (half) pontosságú,
 - **32-bites (single), vagy egyszeres pontosságú,**
 - 64-bites (double), vagy dupla pontosságú,
 - 128-bites (quadruple), vagy négyszeres, pontosságú
 - Kibővített (extended).

Lebegőpontos rendszer jellemzői

- Számrendszer / kitevő alapja: r_b r_e
- Mantissa értéke: $V_M = \sum_{i=0}^{N-1} d_i \times r_b^{i-p}$
 - Maximális: $V_{M_{\max}} = 0.d_m d_m d_m \dots = (1 - r_b^{-m})$
 - Minimális: $V_{M_{\min}} = 0.\textcolor{red}{1}00 \dots = 1/r_b$
 - Radix pont helye: p
 - (a p helye az exponens értékével van összefüggésben!)
 - Mantissa bitjeinek száma: m
- Exponens értéke (max / min): V_E $V_{E_{\max}}$ $V_{E_{\min}}$
- Lebegőpontos szám értéke: $V_{FPN} = (-1)^{SIGN} V_M \times r_b^{V_E}$

Normalizált lebegőpontos rendszer jellemző paraméterei:

- Ábrázolható maximális érték: $V_{FPN(MAX)} = V_{M(MAX)} \times r_b^{V_{E(MAX)}}$
- Ábrázolható minimális érték: $V_{FPN(MIN)} = V_{M(MIN)} \times r_b^{V_{E(MIN)}}$
- Legális mantissák száma: $NLM_{FPN} = (r_b - 1) \times r_b^{m-1}$
- Legális exponensek száma: $NLE_{FPN} = V_{E(MAX)} + |V_{E(MIN)}| + 1_{ZERO}$
- Ábrázolható értékek száma: $NRV_{FPN} = NLM_{FPN} \times NLE_{FPN}$

- Normalizálás: mantissa értékét általában $[0\dots\sim 1]$ közé
- Pl: $32\ 768_{10} = 0.32768 * 10^5 = 3.2768 * 10^4 = 32.768 * 10^3 = 327.68 * 10^2 = 3267.8 * 10^1$ (érvényes alakok)

Példa: normalizált lebegőpontos rendszer

- Adott: Legyen $r_b = 10$, $r_e = 10$, $m = 3$, $e = 2$
 - Tfh. $p=m$, ill. a legbaloldalibb jegye a mantisszának '1'

- Kérdés: jellemző paraméterek?

- Megoldás: $V_{M(MAX)} = 0.999 = 1.000 - 10^{-3}$

$$V_{M(MIN)} = 0.100$$

$$V_{E(MAX)} = (r_e \wedge e - 1) = 99$$

$$V_{E(MIN)} = -(r_e \wedge e - 1) = -99$$

$$V_{FPN(MAX)} = 0.999 \times 10^{99}$$

$$V_{FPN(MIN)} = 0.100 \times 10^{-99}$$

Egyszerűsítésként,
itt még nincs
használatban az
Excess kódolás!

$$NLM_{FPN} = 9 \times 10 \times 10 = 900 = 9 \times 10^2$$

$$NLE_{FPN} = 99 + |-99| + 1_{ZERO} = 199$$

$$NRV_{FPN} = 2 \times 900 \times 199 = 358,200$$

Normalizált lebegőpontos rdsz.

Table 2.4. 6-Bit Normalized Floating Point System, Base 2.

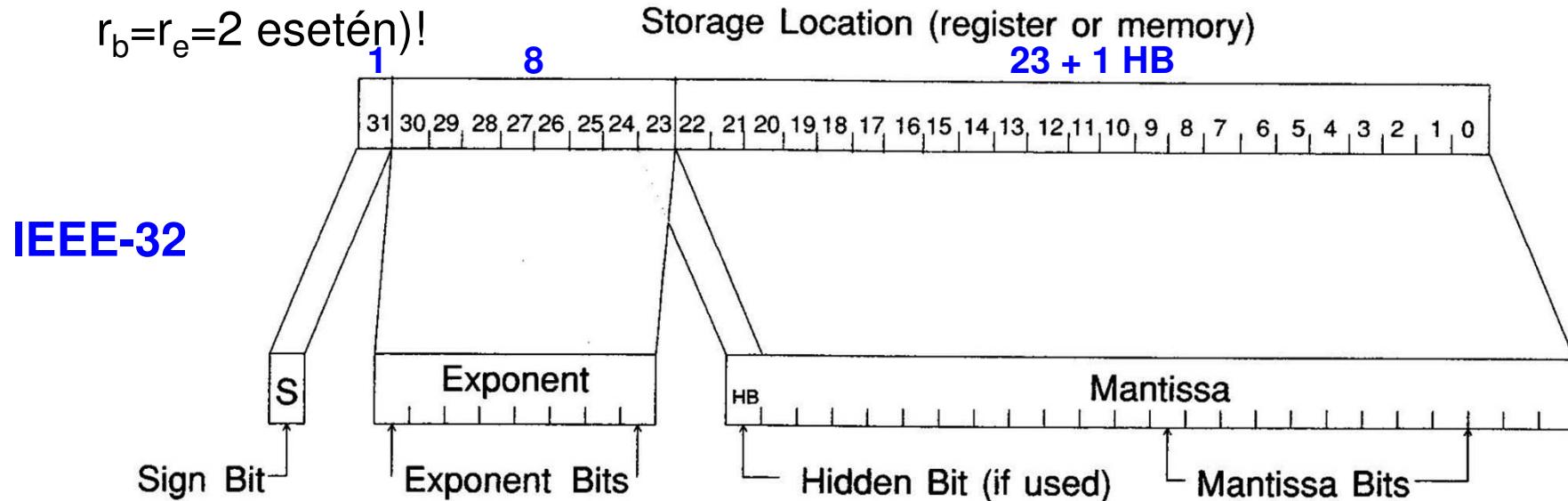
$$r_b = 2, \quad r_e = 2, \quad m = 4, \quad e = 2$$

				$V_E \rightarrow$	00	01	10	11	
				$2^{V_E} \rightarrow$	1	2	4	8	
V_M base 2				V_M	$V_M \times 2^{V_E}$				
1	0	0	0	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	1	2	4	Smallest fraction = $0.1000_2 \times \frac{1}{2} = \frac{1}{2}$
1	0	0	1	$\frac{9}{16}$	$\frac{9}{16}$	$1\frac{1}{8}$	$2\frac{1}{4}$	$4\frac{1}{2}$	Largest fraction = $0.1111_2 \times \frac{13}{16} = \frac{13}{16}$
1	0	1	0	$\frac{5}{8}$	$\frac{5}{8}$	$1\frac{1}{4}$	$2\frac{1}{2}$	5	Smallest number = $0.1000_2 \times 2^0 = \frac{1}{2}$
1	0	1	1	$\frac{11}{16}$	$\frac{11}{16}$	$1\frac{3}{8}$	$2\frac{3}{4}$	$5\frac{1}{2}$	Largest number = $0.1111_2 \times 2^3 = 7\frac{1}{2}$
1	1	0	0	$\frac{3}{4}$	$\frac{3}{4}$	$1\frac{1}{2}$	3	6	Number of fractions = $1 \times 2 \times 2 \times 2 = 8$
1	1	0	1	$\frac{13}{16}$	$\frac{13}{16}$	$1\frac{5}{8}$	$3\frac{1}{4}$	$6\frac{1}{2}$	Number of values = $8 \times 4 = 32$
1	1	1	0	$\frac{7}{8}$	$\frac{7}{8}$	$1\frac{3}{4}$	$3\frac{1}{2}$	7	
1	1	1	1	$\frac{15}{16}$	$\frac{15}{16}$	$1\frac{7}{8}$	$3\frac{3}{4}$	$7\frac{1}{2}$	

Normalizált lebegőpontos ábrázolás: Rejtett (hidden bit) technika

- „Vezető” ‘1’-sek számát a legtöbb rendszer tervezésekor konstans értékként definiálják ($HB=1$), DE nem tárolják!

- Illyen a *mantissa legmagasabb helyiértékű bitje*, **rejtett (hidden/implicit: HB)** bitnek hívunk, közvetlenül az exponensbitek mögött helyezkedik el.
- Ez, ha $HB=1$ van beállítva (bizonyos rendszerek esetén, pl. IEEE, rögzített), duplájára nő a legális mantíssák, így az ábrázolható értékek száma is.
- Viszont a nullát nem könnyen tudnánk reprezentálni, mivel a legkisebb ábrázolható formátum a „0 00 000”, ami a HB ‘1’-es konstansként való definiálása miatt $1.000_2 \times 2^{-1} = 0.1000_2 \times 2^0 = \frac{1}{2}$ -nek felel meg ($m=4$, $p=3$, $e=2$, $r_b=r_e=2$ esetén)!

Rejtett bit / Zérus érték

- Probléma: a zérus (közelítő) ábrázolása
- Hogy tárolható mégis a zérus? → **Excess 2^{e-1}** kódolás esetén, **ha $r_e=2$!**
 - Bias tartománya: $-(2^{e-1}-1)$ – $(2^{e-1}-1)$ –ig terjed, ha $r_e:=2$!
 - Ha az **exponens bitek mindegyike zérus ($V_E=0$)** → az ábrázolt lebegőpontos számot ($V_{FPN} = 0$) is **zérusnak** tekintjük!
- Rendszer tervezése során definiálják a használatát
 - No hidden bit: Intel Pentium, Motorola 68000 (CISC), korábbi DEC (VAX, PDP gépei), korábbi IBM rendszerek gépei
 - Hidden bit: ma az IEEE-32 számrendszer (754-es formátum)

Példa: 2-es alapú DEC 32-bites, normalizált lebegőpontos rendszer

- Adott: $r_b=2$, $r_e=2$, $m=24$ (HB nélkül), $/p=24$ ($m=p!$), $e=8$, az exponenst tároljuk Excess-128 kódolással, és a számokat tároljuk "előjel-hossz" formátumban (~tekintsük a mantissát pozitívnak).

$$V_{M(MIN)} = 0.\underbrace{1000\dots}_2 = 1/2$$

$$V_{M(MAX)} = 0.1111\dots_2 = 0.999999940395 = 1.0 - 2^{-24}$$

$$\left. \begin{array}{l} V_{E(MIN)} = -(r_e^{e-1} - 1) = -(2^{8-1} - 1) = -127 \\ V_{E(MAX)} = r_e^{e-1} - 1 = 2^{8-1} - 1 = 127 \end{array} \right\} \text{Excess-128}$$

$$V_{FPN(MIN)} = 0.1000\dots_2 \times 2^{-127} = 2.9387 \times 10^{-39}$$

$$V_{FPN(MAX)} = 0.1111\dots_2 \times 2^{+127} = 1.7014 \times 10^{38}$$

$$NLM_{FPN} = 2^{23} = 8,388,608$$

$$NLE_{FPN} = 127 + |-127| + 1_{ZERO} = 255 = (r_e^e - 1) = 2^8 - 1$$

$$NRV_{FPN} = 2^{23} \times (2^8 - 1) = 2.139 \times 10^9$$

Példa: 2-es alapú IEEE-32 bites normalizált lebegőpontos rendszer

- Adott: $r_b=2$, $r_e=2$, $m=24$, de $p=23$! (+HB='1'!), Tehát a rejtett bitnek itt lesz szerepe! $e=8$, az exponenst tároljuk Excess-127 kódolással, és a számokat tároljuk "előjel-hossz" formátumban (~tekintsük a mantissát pozitívnak).

$$V_{M(MIN)} = 1.\underbrace{000\dots}_2 = 1$$

$$V_{M(MAX)} = 1.111\dots_2 = 1.99999988 = 2.0 - 2^{-23}$$

$$\left. \begin{array}{l} V_{E(MIN)} = -126 \\ V_{E(MAX)} = 127 \end{array} \right\} \begin{array}{l} // \text{ Zérus pontosabb ábrázolása miatt } -127+1 \\ \text{Excess-127 = Excess(128-1)} \end{array}$$

$$V_{FPN(MIN)} = 1.000\dots_2 \times 2^{-126} = 1.1755 \times 10^{-38} \quad // \text{ 4 x DEC!}$$

$$V_{FPN(MAX)} = 1.111\dots_2 \times 2^{+127} = 3.4028 \times 10^{38} \quad // \text{ 2 x DEC!}$$

$$NLM_{FPN} = 2^{23} = 8,388,608$$

$$NLE_{FPN} = 127 + |-126| + 1_{ZERO} = 254 = (r_e^e - 2) = 2^8 - 2$$

$$NRV_{FPN} = 2^{23} \times (2^8 - 2) = 2.1307 \times 10^9$$

Példa: 16-os alapú IBM-32 bites normalizált lebegőpontos rendszer

- Adott: $r_b=16$, $r_e=2$, $m=6$ (HB nélkül), $/p=m=6!/, e=7$, az exponenst tároljuk Excess-64 kódolással, és a számokat tároljuk "előjel-hossz" formátumban (~tekintsük a mantissát pozitívnak).

$$V_{M(MIN)} = 0.100000_{16} = 1/16$$

$$V_{M(MAX)} = 0.FFFF_{16} = 0.999999940395 = 1.0 - 16^{-6}$$

$$\left. \begin{array}{l} V_{E(MIN)} = -(r_e^{e-1} - 1) = -(2^{7-1} - 1) = -63 \\ V_{E(MAX)} = r_e^{e-1} - 1 = 2^{7-1} - 1 = 63 \end{array} \right\} \text{Excess-64}$$

$$V_{FPN(MIN)} = 0.100000_{16} \times 16^{-63} = 8.636 \times 10^{-78}$$

$$V_{FPN(MAX)} = 0.FFFF_{16} \times 16^{+63} = 7.237 \times 10^{75}$$

$$NLM_{FPN} = 15 \times 16^5 = 15,728,640$$

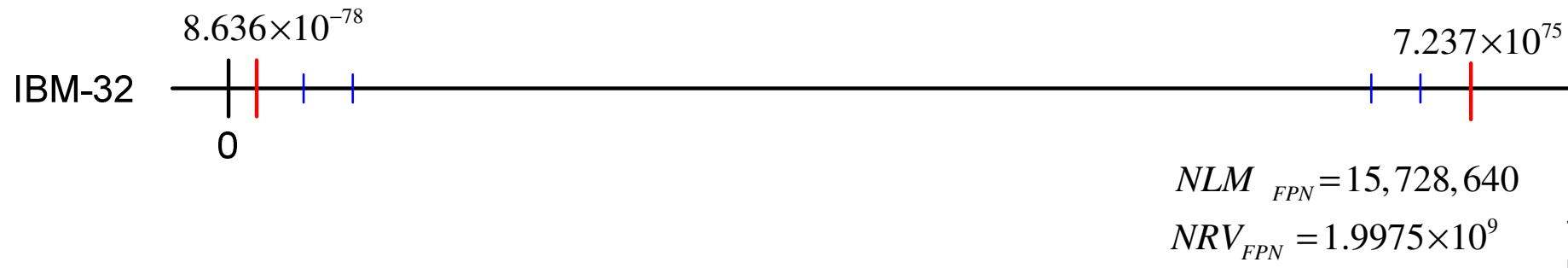
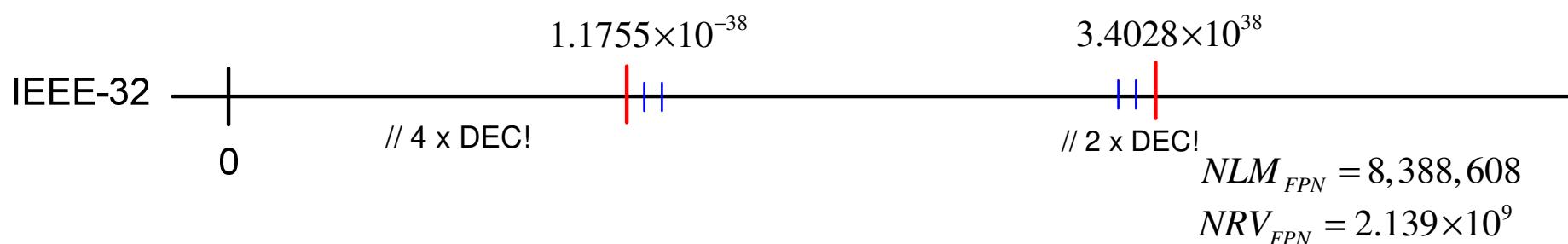
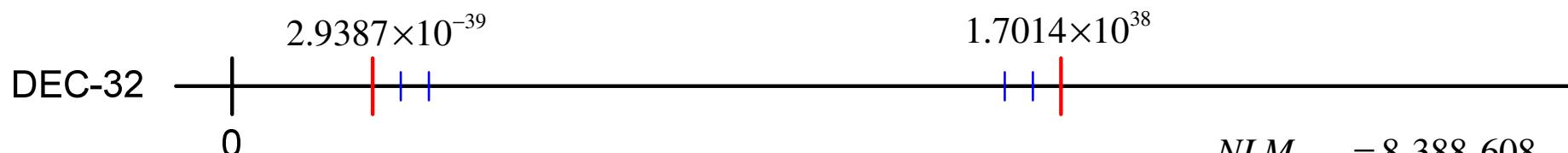
$$NLE_{FPN} = 63 + |-63| + 1_{ZERO} = 127 = 2^7 - 1$$

$$NRV_{FPN} = 15 \times 16^5 \times (2^7 - 1) = 1.9975 \times 10^9$$

Bővebb tartomány
mint a DEC!

7%-al kevesebb
mint a DEC!! **33**

Lebegőpontos számrendszerek összehasonlítása (ha FPN előjele pozitív):

- DEC: zérushoz közelítve szakadás (az első érték aránytalanul messze van)
- Ezt küszöböli ki az IEEE rendszer (Normalizálatlan tartományban lineárisan tart a zérushoz): ezért használja a $V_E = 126$ (tehát egyel kevesebb érték)

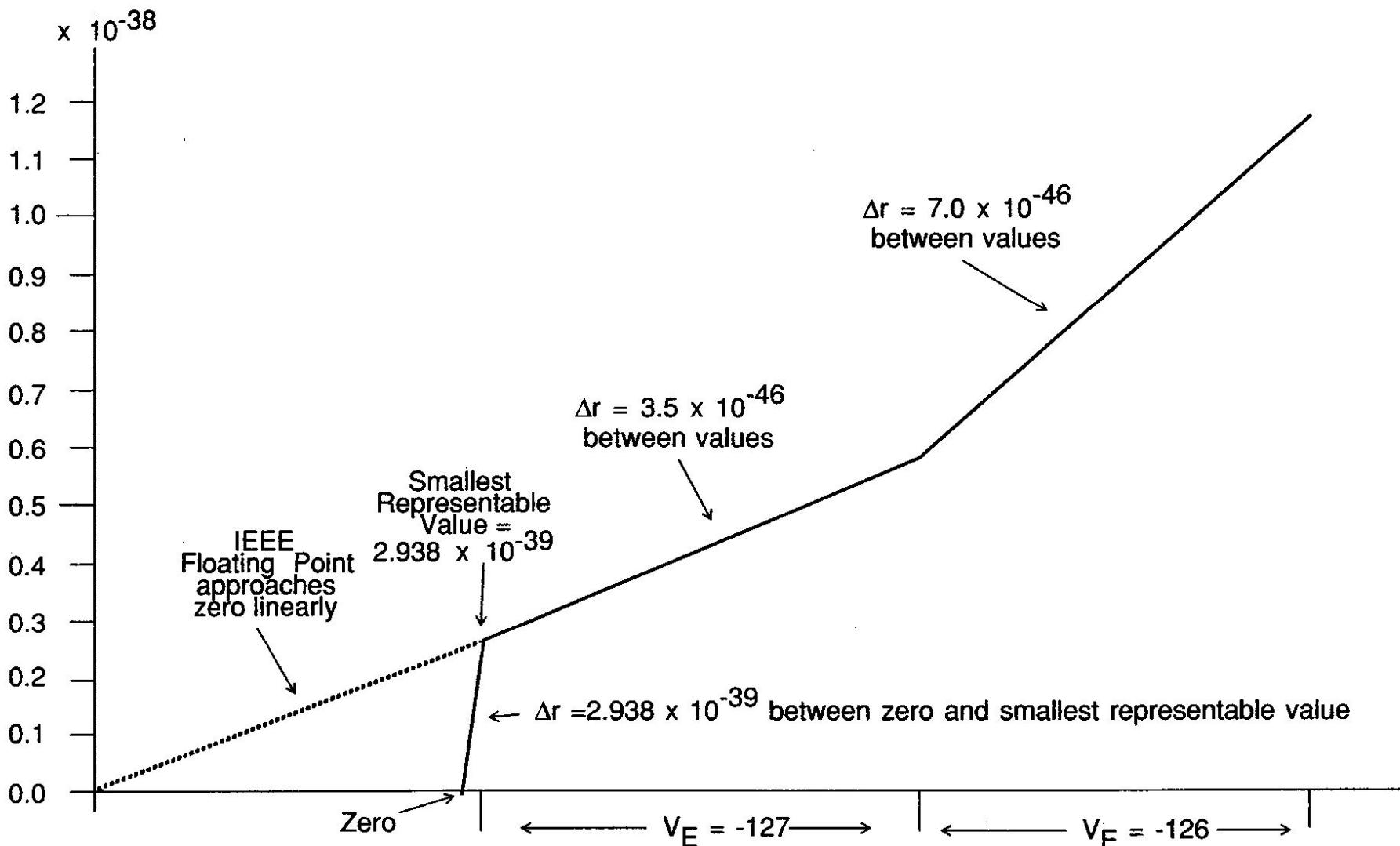

Figure 2.3. Values of the DEC Normalized Floating Point System Near Zero.

Példa: IEEE-32 bites normalizált lebegőpontos rendszer (folyt.)

- $V_E = [-126, 127] \rightarrow [1, 254]$ az Excess127-el eltolt exponens tartomány
- Speciális jelentőség:
 - $V_E = 0$ értékénél (zérus ábrázolása)
 - $V_E = [255]$ értékénél lehetőség van bizonyos információk tárolására:

$$(+\infty) + (+7) = (+\infty)$$

$$(+\infty) \times (-2) = (-\infty)$$

$$(+\infty) \times 0 = \text{NaN}$$

$$0 / 0 = \text{NaN}$$

$$\text{Sqrt}(-1) = \text{NaN}$$

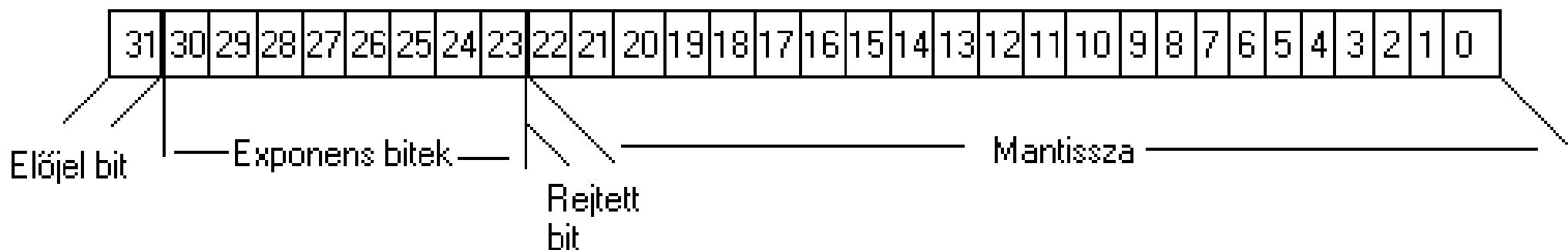
V_E [255]	S (előjel)	Ábrázolás jelentése
$\neq 0$	X	Nem egy szám (NaN)
0	0	$+\infty$
0	1	$-\infty$

Különböző pontosságú IEEE lebegőpontos rendszerek

Típus	Sign (s)	Exponens (e)	Excess-kód (Exc)	Mantissa (p < m)	Teljes szóhossz
Half (IEEE 754r)	1	5	15	10	16
Single	1	8	127	23	32
Double	1	11	1023	52	64
Quad	1	15	16383	112	128

Példák:

- Adja meg a következő szám (decimális '12') bináris bitmintázatát a különböző 32-bites DEC, IEEE és IBM lebegőpontos formátumokban.

Példa (folyt) DEC-32

- DEC-32 lebegőpontos számrendszerben: $r_e = r_b = 2$, $p=m=24$ (vagyis a mantissza hossza $p=24$, a rejtett bit helyén is tárolunk, a mantisszák tartománya $1/2$ -től 1 -ig terjedhet, $HB=0$), $e=8$ az exponens bitek száma Excess-128 kódban tárolva.
- $12_{10} = 1100_2 = 0.1100 * 2^4 \Rightarrow$ a kitevő $4_{10} = 100_2$ Excess-128 kódja: $10000000 + 100 = 10000100$.
- Tehát a fenti formának megfelelően:

0	1 0 0 0 0 1 0 0	1 1 0
	8 bit	23+1 bit

Példa (folyt) IBM-32

- IBM-32 lebegőpontos rendszerben: $r_e=2$, $r_b=16$ (a rdsz. alapja hexadecimális), $p=m=6$ a rejtett bittel együtt, $HB=0$ (vagyis a mantissza hossza ugyan 6 számjegyny, de egy hexadecimális érték tárolásához 4 bit szükséges, tehát $4*6=24$), $e=7$ (az exponens bitek száma egyel kevesebb!) Excess-64 kódban tárolva.
 - $12_{10} = C_{16} = 0.C * 16^1 \Rightarrow$ a kitevő $1_{10} = 1_2$ Excess-64 kódja: $1000000+1=1000001$.
 - Tehát a fenti formának megfelelően: ($C_{16} = 1100_2$)

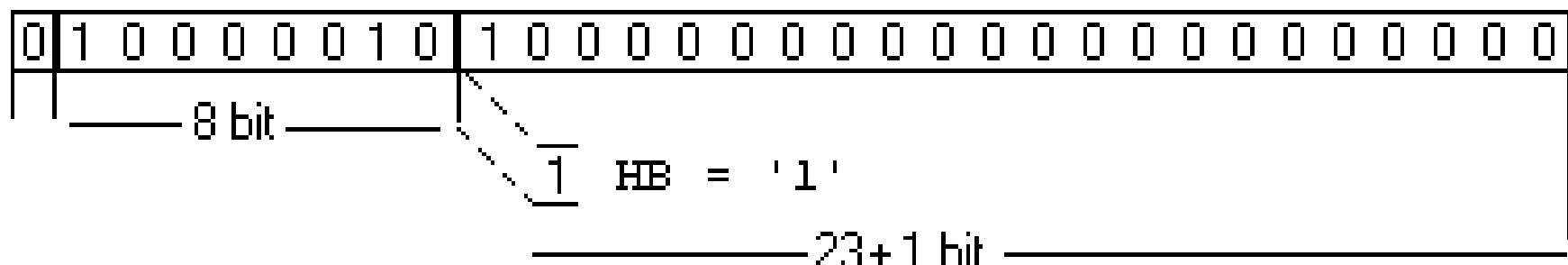
0	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	7 bit							24 bit																					

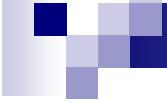
Példa (folyt) IEEE-32

- IEEE-32 lebegőpontos számrendszerben: $r_e = r_b = 2$, $m = 24$, $p = 23$ ($p < m$) (és a rejtett bit beállítva, $HB = '1'$, de nem tároljuk el), (akkor a mantisszák tartománya 1-től majdnem 2-ig terjedhet), $e = 8$ az exponens bitek száma Excess-127 kódban tárolva.
- $12_{10} = 1100_2 = \textcolor{red}{1} \cdot 100 * 2^3 \Rightarrow$ a kitevő $3_{10} = 11_2$ Excess-127 kódja: $1111111 + 11 = 10000010$.

Tehát a fenti formának megfelelően:

B) Nem-numerikus információ kódolása

Nem-numerikus információk

- Szöveges,
- Logikai (Boolean) információt,
- Grafikus szimbólumokat,
- és a címeket, vezérlési karaktereket értjük alattuk

Szöveges információ

- Minimális: 14 karakterből álló halmazban: számjegy (0-9), tizedes pont, pozitív ill. negatív jel, és üres karakter.
- + ábécé (A-Z), a központozás, címkék és a formátumvezérlő karakterek (mint pl. vessző, tabulátor, (CR: Carriage Return) kocsi-vissza, sormelés (LF:Line Feed) , lapemelés (FF: From Feed), zárójel)
- Így elemek száma 46: 6 biten ábrázolható
 $\lceil \log_2 46 \rceil = 6 \text{ bit}$
- De 7 biten tárolva már kisbetűs, mind pedig a nagybetűs karaktereket is magába foglalja

Szöveges információ kódolás

- BCD (Binary Coded Decimal): 6-biten
 - nagybetűk, számok, és speciális karakterek
- EBCDIC (Extended Binary Coded Decimal Interchange Code): 8-biten (A. Függelék)
 - + kisbetűs karaktereket és kiegészítő-információkat
 - 256 értékből nincs minden egyik kihasználva
 - Továbbá I és R betűknél szakadás van!
- ASCII (American Standard Code for Information Interchange): (A függelék) – alap 7-biten / extended 8-biten
- UTF-n (Universal Transformation Format): váltózó hosszúságú karakterkészlet (többnyelvűség támogatása)

EBCDIC

HEX DIGITS 1ST → END ↓	4-	5-	6-	7-	8-	9-	A-	B-	C-	D-	E-	F-
-0	ØP SP010000	& SAM000000	- SP100000	ø LC010000	Ø LC020000	º SM100000	µ SM170000	€ SC040000	{ SM110000}) SM140000	\ SM070000	0 ND100000
-1	ØSØP SP030000	é LT010000	/ SP120000	É LT110000	a LA210000	j LJ010000	~ ~	£ A	J 000	÷ LJ020000	1 SA060000	1 ND0610000
-2	å LA150000	ê LT150000	Å LA160000	Ê LT160000	b LB210000	k LK210000			K 000	S LK020000	2 LS020000	2 ND020000
-3	å LA170000	ë LT170000	À LA180000	È LT180000	c LC010000	l LL010000			L 000	T LL020000	3 LT020000	3 ND020000
-4	à LA190000	é LT190000	À LA140000	È LT140000	d LC010000	m LM010000	.		M 000	U LM020000	4 LU020000	4 ND040000
-5	á LA110000	i LT110000	Á LA120000	í LT120000	e UE010000	n UN010000	*	§ SM040000	W LE020000	N UN020000	V LY020000	S ND040000
-6	ã LA180000	í LT180000	Ã LA200000	î LT190000	f LF010000	o LG010000	w LW010000	¶ SM050000	F LF020000	O LO020000	W LU020000	6 ND060000
-7	à LA270000	í LT170000	À LA280000	Í LT180000	g LG010000	p UP010000	x UG010000	Œ LO030000	G LG020000	P UP020000	X UX020000	7 ND070000
-8	ç LC040000	i LT130000	Ç LC050000	í LT140000	h LH010000	q LG010000	y LY010000	œ LO050000	H LH020000	Q LG030000	Y LY020000	8 ND080000
-9	ñ LN100000	ß LS0610000	Ñ LA020000	· SD100000	i LS010000	r LS0210000	z LZ010000	ÿ LY100000	I LI020000	R LR020000	Z LZ020000	9 ND090000
-A	Ý LY120000	! SP020000	ſ LS220000	: SP130000	¢ SP170000	ø SM0210000	ø SP030000	¬ SM060000	(ØY) SP120000	í RD011000	z RD021000	3 ND031000
-B	.	s SP110000	,	# SC030000	¤ SP080000	¤ SM010000	¤ SP160000	¤ SM020000	¤ LZ010000	ö LO160000	ü LU150000	ö LO160000
-C	< SA030000	* SM040000	% SM020000	@ SM050000	ð LC030000	æ LA210000	ð LD040000	— SD011000	ð LO170000	ü LU170000	ö LO180000	ü LU180000
-D	(SP060000) SP070000	— SP090000	' SP050000	ÿ LY110000	ž LZ210000	[SM080000] SM090000	ò LO180000	ù LU190000	ò LO140000	ù LU140000
-E	+	; SA010000	> SA020000	= SA040000	þ LT060000	Æ LA050000	þ LT040000	Þ LZ030000	ò LO110000	ú LU110000	ó LO120000	ú LU120000
-F	 SM010000	~ SD020000	? SP150000	" SP040000	± SA030000	€ SC010000	® SM070000	× SM080000	ò LO100000	ÿ LY170000	ò LO090000	ó LO080000

Extended ASCII (1 byte)

		Standard								Extended							
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F
	•	SP	0	@	P	‘	p	█	’	SP	○	À	ò	à	á	í	ó
	!	1	A	Q	a	q	!	,	,	!	+	ñ	;	r	J	ú	ü
	”	2	B	R	b	r	,	,	,	φ	z	í	j	â	,	,	,
	#	3	C	S	c	s	f	“	“	£	z	í	ç	ç	é	é	é
	\$	4	D	T	d	t	”	”	”	H	‘	g	ş	ç	ç	ö	ö
	£	5	E	U	e	u	...	•	•	¥	µ	í	ş	ş	ø	ø	ø
	&	6	F	V	f	v	†	-	-	¶	ı	ç	ç	ç	,	,	,
	†	7	G	W	g	w	‡	-	-	\$	·	ı	x	ç	÷	,	,
	(8	H	X	h	x	˜	~	~	..	,	ç	ç	ç	è	è	è
)	9	I	Y	i	y	‰	‰	‰	@	ı	ö	ö	ö	é	ú	ú
	*	:	J	Z	j	z	˜	˜	˜	˜	ı	ç	ç	ç	ê	ê	ê
	+	:	K	[k	{	<	>	>	«	»	ç	ç	ç	ë	ë	ë
	,	<	L	\	l		Œ	œ	œ	„	„	ç	ç	ç	ü	ü	ü
	-	=	M]	m	}	Œ	œ	œ	-	-	ç	ç	ç	ï	ï	ï
	.	›	N	^	n	~	Œ	œ	œ	®	®	ç	ç	ç	î	î	î
	/	?	O	_	o	█	’	’	’	—	?	ı	ı	ı	ı	ı	ı

Legend

Code point contains a non-printable control character.

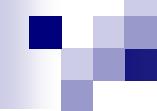

Code point is unoccupied; reserved for future use.

Unicode

Nyelvkészletek: Alap, - Latin 1/2, görög, cirill, héber, arab stb.

Általános írásjelek, matematikai, pénzügyi, mértani szimbólumok stb.

C) Hamming hibakódolás – Hiba-detektálás, és javítás

Hibakódolás - Hibadetektálás és Javítás

- N bit segítségével 2^N különböző érték, cím, vagy utasítás ábrázolható
- 1 bittel növelte $(N+1)$ bit esetén: 2^N -ről 2^{N+1} –re: tehát megduplázódik az ábrázolható értékek tartománya
- *Redundancia*: többlet bitek segítségével lehet a hibákat detektálni, ill. akár javítani is

Paritás bit

- Legegyszerűbb hibafelismerési eljárás, a paritásbit átvitele. Két lehetőség:

Kód	Paritásbit
☐ páros paritás	1 1 0 1 1
☐ páratlan paritás	1 1 0 1 0

- **Páros paritás:** az '1'-esek száma páros.
 - A kódszóban lévő '1'-esek számát '1' vagy '0' hozzáadásával **párossá** egészítjük ki. '0' a paritásbit, ha az '1'-esek száma páros volt.
- **Páratlan paritás:** az '1'-esek száma páratlan.
 - A kódszóban lévő '1'-esek számát '1' vagy '0' hozzáadásával **páratlan**ná egészítjük ki. '1' a paritásbit, ha az '1'-esek száma páros volt.

Paritás bit generáló áramkör

■ Paritásbit képzése:

- ANTIVALENCIA (XOR) művelet alkalmazása a kódszó bitjeire, pl. ‘n’ adatbit esetén „n-1”-szer!

■ Példa:

Kódszó

Paritásbit(P)

$$\begin{array}{l} 0001 \rightarrow 0 \oplus 0 \oplus 0 \oplus 1 = 1 \\ 0110 \rightarrow 0 \oplus 1 \oplus 1 \oplus 0 = 0 \\ 1110 \rightarrow 1 \oplus 1 \oplus 1 \oplus 0 = 1 \end{array}$$

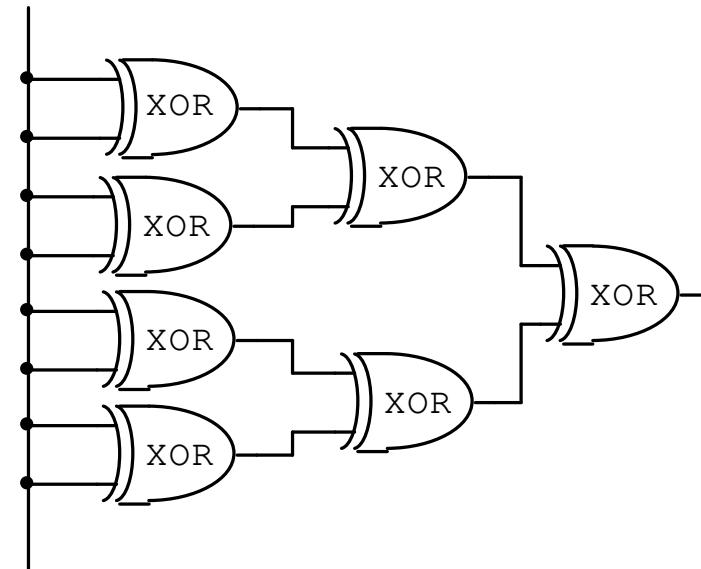
Páros paritás!

x	y	$x \oplus y$
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	0

Paritás bit ellenőrzés

- Páros v. páratlan paritás: N bites információ egy kiegészítő bittel bővül → *egyszeres hiba felismerése*
- Hibák lehetséges okai:
 - Ieragadásból: ‘0’-ból ‘1’-es lesz, vagy fordítva
 - ideiglenes, tranziens jellegű hiba
 - áthallás (crosstalk)
- 8-adatbithez páros paritásbit generálás
(IC 74'180. <http://alldatasheet.com> 9 bites paritás ellenőrző)
(XOR gate IC 74'86)

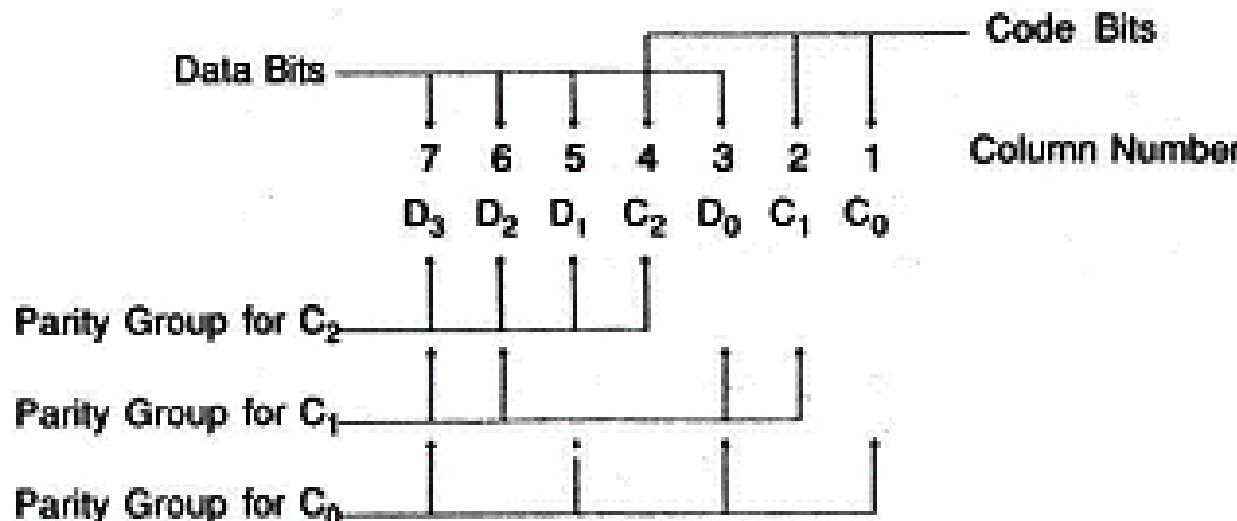

Hamming kód

- Háttér: több *redundáns* bittel nemcsak a hiba meglétét, és helyét tudjuk detektálni, hanem akár a hibás bitet javítani is tudjuk
- **Hamming kód**: egy biten tároljuk a bitmintázatok azonos helyiértékű bitjeinek különbségét, tehát egy bites hibát lehet vele *javítani*.
 - SEC-DED: Single Error Correction / Double Error Detection
 - Bitcsoportokon történő paritás ellenőrzésen alapul

7-bites Hamming kódú kódszó konstruálása (pl. 4 –bites adatszóra)

- **2^N-1 bites Hamming kód: N kódbit, 2^N-N-1 adatbit**
- Összesen pl. 7 biten **4 adatbitet (D_0, D_1, D_2, D_3)**, **3 kódbittel (C_0, C_1, C_2)** kódolunk
- C_i kódbitek a bináris súlyuknak megfelelő bitpozíciókban
- A maradék pozíciókat rendre adatbitekkel töltjük fel (D_i).

Paritás-csoportok	Bit pozíciók	Bitek jelölései
0	1, 3, 5, 7	C_0, D_0, D_1, D_3
1	2, 3, 6, 7	C_1, D_0, D_2, D_3
2	4, 5, 6, 7	C_2, D_1, D_2, D_3

Pl. 1/a) Hamming kódú hibajavító áramkör tervezése (Little Endian)

- 3 kódbitünk van, így írásnál 3 paritásbit generáló-, míg olvasásnál 3 paritás-ellenőrző áramkör kell.
- Példa: bemeneti adatbit-mintázatunk 0101 (D_3-D_0). **LE!**
 - Mivel páratlan paritást alkalmazunk, a megfelelő helyen szereplő kódbitekkel kiegészítve a következő szót kapjuk: 0100110. Ha nincs hiba, a paritásellenőrzők (C_2 , C_1 , C_0) kimenete '000' (**nem-létező bitpozíciót azonosít, azaz nincs hiba**), így megegyezik a kódolt mintázat paritásbitjeinek értékével, minden egyes paritáscsoportra (küldött és az azonosított Ci-minták bitenkénti XOR kapcsolata).
 - **Error syndrome:** Hiba esetén például, tfh. az input mintázat **0100010** -ra változik, ekkor a vevő oldali paritásellenőrző hibát észlel. Ugyan C_2 paritásbitcsoport rendben ('0'), DE a C_1 ('0') és C_0 ('1') változott, tehát hiba van:
 - Ekkor **011** = 3 az azonosított minta, ami a 3. oszlopot jelenti ($\rightarrow D_0$ helyén).
 - Javításként *invertálni kell* a 3. bitpozícióban lévő bitet. **0100010** \Rightarrow **0100110**. Ekkor a kódbitek a következőképpen módosulnak a páratlan paritásnak megfelelően: $C_2=0$, $C_1=1$ és $C_0=0$.

Pl. 1/a) folyt. Hamming kódú kódszó (LittleEndian)

- 4 adatbithez ($D_3-D_0=0101 \rightarrow 3$ paritásbit (C_2-C_0)
 - azaz 7-bites Hamming kódú hibajavító kódszó

7	6	5	4	3	2	1	poz
D3	D2	D1	C2	D0	C1	C0	Error syndrome
0	1	0	?	1	?	?	
0	1	0	0	1	1	0	
	.		.		.		
		.	.				

	C2	C1	C0
Adó	0	1	0
Vevő	0	1	0
XOR	0	0	0

Azaz $000 = 0.$ pozíció
(nem létezik,
tehát nincsen hiba)

Pl. 1/a) folyt. Hamming kódú kódszó (LittleEndian)

- Tfh. van hiba, a D0 megváltozik $'1' \rightarrow '0'$

7	6	5	4	3	2	1
D3	D2	D1	C2	D0	C1	C0
0	1	0	?	0	?	?
0	1	0	0	0	0	1
	.		.		.	
		.	.			

poz

Error syndrome

$$\begin{array}{r} & C_2 & C_1 & C_0 \\ \text{Adó} & 0 & 1 & 0 \\ \text{Vevő} & 0 & 0 & 1 \\ \hline \text{XOR} & 0 & 1 & 1 \end{array}$$

Azaz $011 = 3.$ pozíció
(tehát D0 a hibás!)

Javítás = hibás D0
invertálása $'0' \rightarrow '1'$

Pl. 1/b) Hamming kódú hibajavító áramkör tervezése (Big Endian)

- 3 kódbitünk van, így írásnál 3 paritásbit generáló-, míg olvasásnál 3 paritás-ellenőrző áramkör kell.
- Példa: bemeneti adatbit-mintázatunk 0101 (D_0 - D_3). **BE!**
 - Mivel páratlan paritást alkalmazunk, a megfelelő helyen szereplő kódbitekkel kiegészítve a következő szót kapjuk: 1001101. Ha nincs hiba, a paritásellenőrzők (C_0 , C_1 , C_2) kimenete '000' (nem-létező bitpozíciót azonosít, azaz nincs hiba), így megegyezik a kódolt mintázat paritásbitjeinek értékével, minden egyes paritáscsoportra (küldött és az azonosított Ci-minták bitenkénti XOR kapcsolata).
 - **Error syndrome:** Hiba esetén például, tfh. az input mintázat 1011101 -ra változik, ekkor a vevő oldali paritásellenőrző hibát észlel. Ugyan C_2 . paritásbitcsoport rendben ('1'), DE a C_1 ('1') és C_0 ('0') változott, tehát hiba van:
 - Ekkor (110) azaz 011 = 3 az azonosított minta, ami a 3. oszlopot jelenti ($\rightarrow D_0$ helyén).
 - Javításként *invertálni kell* a 3. bitpozícióban lévő bitet. 1011101 \Rightarrow 1001101. Ekkor a kódbitek következőképpen módosulnak₅₉ a páratlan paritásnak megfelelően: $C_0=1$, $C_1=0$ és $C_2=1$.

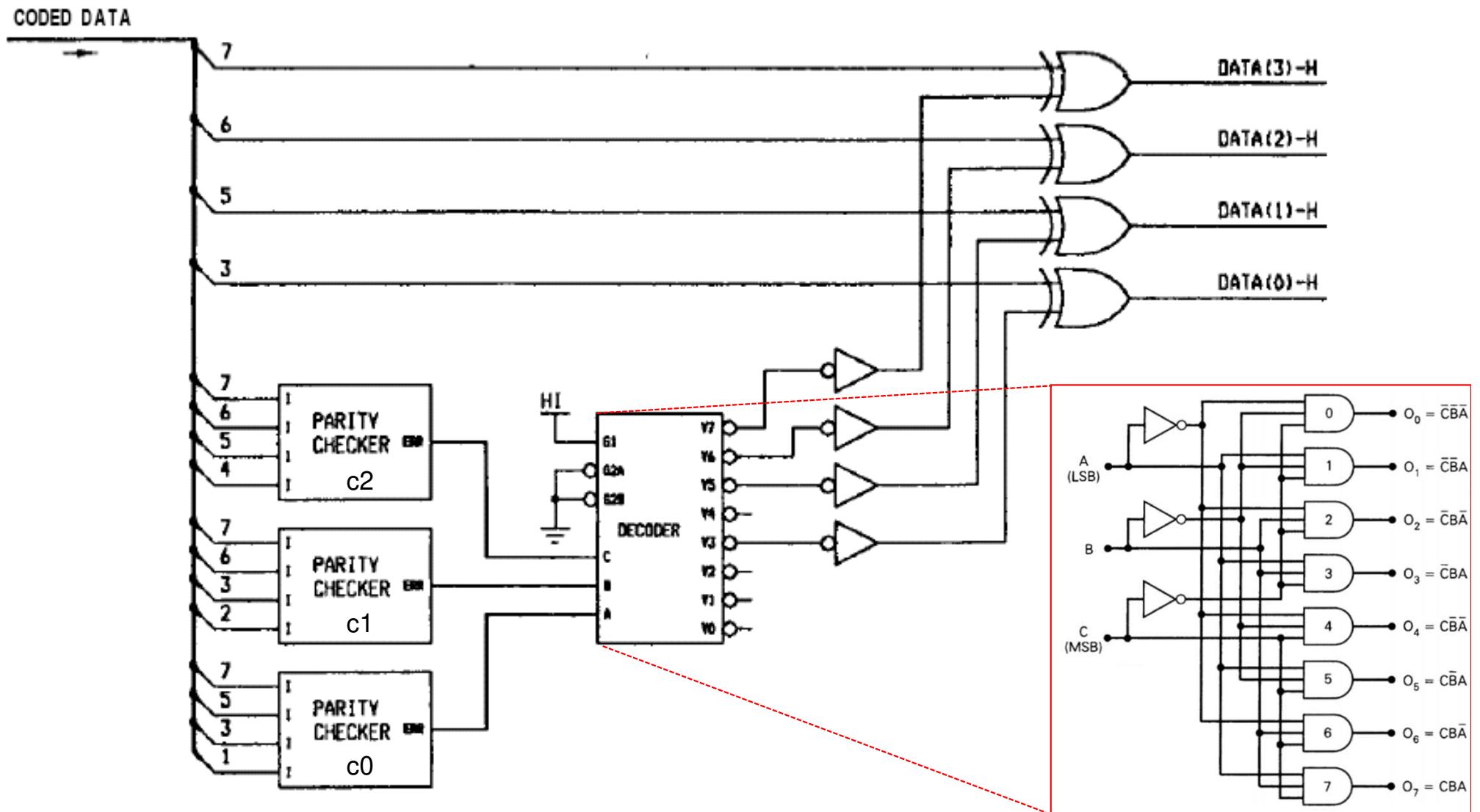
Pl 2.) Hamming kódú hibajavító áramkör tervezése (Little Endian)

- 3 kódbitünk van, így írásnál 3 paritásbit generáló-, míg olvasásnál 3 paritás-ellenőrző áramkör kell.
- Változatlan a bemeneti adatbit-mintázatunk 0101 (D_3-D_0).
 - Mivel páratlan paritást alkalmazunk, a megfelelő helyen szereplő kódbitekkel kiegészítve a következő szót kapjuk: 0100110. Ha nincs hiba, a paritásellenőrzők (C_2 , C_1 , C_0) kimenete '000' (**nem-létező bitpozíciót azonosít, azaz nincs hiba**), így megegyezik a kódolt mintázat paritásbitjeinek értékével, minden egyes paritáscsoportra (küldött és vett C_i -k bitenkénti XOR kapcsolata).
 - Hiba esetén például, ha az input mintázat 0110110 -ra változik, ekkor a paritásellenőrző hibát észlel. Mindhárom paritásbit ellenőrző megváltozott, C_2 ('1'), a C_1 ('1') és C_0 ('1') hibát észlel, tehát:
 - Ekkor $101 = 5$ az azonosított minta, ami a 5. oszlopot jelenti ($\rightarrow D_1$ helyén).
 - Javításként *invertálni kell* a 5. bitpozícióban lévő bitet. 0110110 \Rightarrow 0100110. Ekkor a kódbitek a következőképpen módosulnak a páratlan paritásnak megfelelően: $C_2=0$, $C_1=1$ és $C_0=0$.

Pl 3.) Hamming kódú hibajavító áramkör tervezése (Little Endian)

- 3 kódbitünk van, így írásnál 3 paritásbit generáló-, míg olvasásnál 3 paritás-ellenőrző áramkör kell.
- Változatlan a bemeneti adatbit-mintázatunk 0101 (D_3-D_0).
 - Mivel páratlan paritást alkalmazunk, a megfelelő helyen szereplő kódbitekkel kiegészítve a következő szót kapjuk: 0100110. Ha nincs hiba, a paritásellenőrzők (C_2 , C_1 , C_0) kimenete '000' (**nem-létező bitpozíciót azonosít, azaz nincs hiba**), így megegyezik a kódolt mintázat paritásbitjeinek értékével, minden egyes paritáscsoportra (küldött és vett C_i -k bitenkénti XOR kapcsolata).
 - Hiba esetén például, tfh. az input mintázat 0100100 -ra változik, akkor a paritásellenőrző hibát észlel. C_2 . paritásbit ellenőrző változatlan ('0'), és a C_0 is ('0'), DE a C_1 ('0') hibát észlel, tehát:
 - Ekkor **010** = 2 az azonosított minta önmaga, ami a 2. oszlopot jelenti (→ **C1** paritásbit! helyén).
 - Javításként itt már a dupla hibaellenőrzést (DEB / vagy SECDEC) kell alkalmazni, amely a **paritásbiteket is kódolja**.

7-bites Hamming kódú hibajavító áramkör felépítése

Példa: SEC-DED-dupla paritáshiba ellenőrzés (LittleEndian)

DEB: extra bit, a teljes kódszóra vonatkozóan (Ci-ket is kódolja)

Hamming kód (DEB-el) 8 adatbitre: mi a helyes ábrázolása 8 biten a 01011100 adatbit mintázatnak. Szükséges 8 adatbit (D0-D7), 4 kódbit (C0-C3) és egy kettős hibajelző bit (DEB). Páratlan paritást alkalmazunk. (BW-binary weight jelenti az egyes oszlopok bináris súlyát, 1,2, 4 ill 8 biten).

13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	Oszlopszám
DEB	D7	D6	D5	D4	C3	D3	D2	D1	C2	D0	C1	C0	
	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	BW, 8bit
	1	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	BW, 4 bit
	0	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	0	BW, 2 bit
	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1	BW, 1 bit

Paritáscsoportok	Bit pozíciók	Bitek jelölései
0	1, 3, 5, 7, 9 ,11	C0, D0, D1, D3, D4, D6
1	2, 3, 6, 7, 10, 11	C1, D0, D2, D3, D5, D6
2	4, 5, 6, 7, 12	C2, D1, D2, D3, D7
3	8, 9, 10, 11, 12	C3, D4, D5, D6, D7

13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	Oszlopszám
DEB	D7	D6	D5	D4	C3	D3	D2	D1	C2	D0	C1	C0	
	0	1	0	1		1	1	0		0			Adatbitek
	1	0	1	0	1	1	1	0	1	0	0	0	Hozzáadott

kódbitek. Tehát a helyes ábrázolása 01011100-nek a következő:

101011101000.